

Sygn. akt I Ca 248 /13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział I Cywilny w składzie następującym :

Przewodniczący : SSO Edward Panek

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2013 roku w Tarnowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Gminy S.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) w Z.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 1 marca 2013 roku , sygn. akt X C 65/12

1. ***oddala apelację ,***
2. ***zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 90 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego .***

Sygn. akt I Ca 248/13

Uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 28 czerwca 2013 roku

Wyrokiem z dnia 1 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w Tarnowie :

- zasądził od strony pozwanej (...) Towarzystwa (...) w Z. na rzecz strony powodowej Gminy S. kwotę 587,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 listopada 2012 roku do dnia zapłaty ,

- umorzył postępowanie w pozostałym zakresie ,

- zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 210 zł tytułem zwrotu kosztów procesu .

W uzasadnieniu do tego orzeczenia Sąd I instancji uznał , iż stronie powodowej przysługiwało roszczenie z tytułu kary umownej zastrzeżonej w umowie z dnia 13 czerwca 2011 roku , bowiem strona pozwana w terminie 30 dni od zakończenia realizacji zadania , pomimo wezwania nie złożyła sprawozdania końcowego .

Powyższy wyrok zaskarżyła apelacją strona pozwana (...) Towarzystwo (...) w Z. zarzucając w niej :

- bezpodstawne pominięcie dowodu z zeznań Wójta Gminy S. ,

- błędną interpretację faktów poprzez nierozróżnienie aktu złożenia sprawozdania i aktu jego uzupełnienia , który przejawiał się w przedstawieniu dodatkowych informacji i wyjaśnień ,

- wadliwe zakwalifikowanie dokumentów , których nieprzedstawienie Sąd I instancji uznał za nie złożenie sprawozdania w terminie ,

- pominięcie przez Sąd I instancji składanych przez stronę pozwaną dowodów , a to pisma powoda potwierdzającego złożenie sprawozdania oraz decyzji SKO

w B. i wskutek tego dokonanie jednostronnej oceny faktów niezgodnej z ustalonymi zwyczajami , co stanowiło naruszenie przepisu art. 65 § 1 i 2 k.c. ,

- błędną i niezgodną z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ocenę intencji powoda .

Formułując tej treści zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w kierunku oddalenia powództwa w całości , ewentualnie o jego uchylenie

i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania .

W uzasadnieniu środka odwoławczego strona pozwana na wstępie – odwołując się do licznych poglądów wyrażanych w orzecznictwie – wskazała w jaki sposób winny być z zastosowaniem przepisu art. 65 k.c. interpretowane oświadczenia woli stron zawarte w umowie . Strona skarżąca zwróciła uwagę , że

w każdym przypadku , gdy tekst umowy budzi wątpliwości zachodzi potrzeba ustalenia rzeczywistej jego treści według tego jak poszczególne zapisy były rozumiane przez strony i jaka była intencja stron .

W ocenie strony pozwanej Sąd I instancji nie starał się odtworzyć rzeczywistej woli stron , naruszając tym samym przepis art. 65 k.c.

Strona apelująca podała również , iż wbrew odmiennemu stanowisku powoda i Sądu I instancji przeprowadzone w sprawie dowody nie pozwalały na przyjęcie , że sprawozdanie końcowe z realizacji zadania określonego umową nie zostało złożone w terminie . Umowa nie precyzowała bowiem , czy termin 30 dni został wyznaczony na złożenie sprawozdania kompletnego . W związku z tym – w uznaniu strony pozwanej - złożenie w powyższym terminie sprawozdania częściowego nie pozwalało stronie pozwanej na naliczenie kary umownej .

Niezależnie od tego strona skarżąca podała , iż dopełniła obowiązku

w zakresie złożenia sprawozdania , natomiast kierowane przez Gminę S. wezwania do uzupełnienia sprawozdania należało kwalifikować jako określone w § 9 ust. 6 umowy żądania przedstawienia dodatkowych informacji i wyjaśnień do sprawozdania . Braki w tym zakresie nie mogły więc mieć wpływu na zachowanie terminu 30 dni , przewidzianego na złożenie sprawozdania końcowego . Przede wszystkim brak dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje kadry nie stanowił elementu obowiązkowego sprawozdania końcowego , lecz jedynie informacje dodatkowe.

Wreszcie strona skarżąca podniosła , iż Sąd I instancji nie zajął w ogóle stanowiska w kwestii dowodu w postaci decyzji SKO w B. , w której to decyzji na tle zbliżonego stanu faktycznego uznano , że przedstawienie sprawozdania w stanie niekompletnym (wymagającym uzupełnienia) czyni już zadość obowiązkowi złożenia sprawozdania .

Strona pozwana podkreśliła nadto , że nie w każdej umowie były zawierane zapisy o karze umownej na wypadek nieprzedłożenia sprawozdania

w terminie . Tak więc strona powodowa mogła od dochodzenia tej kary odstąpić .

Na koniec strona apelująca podała , że Sąd I instancji bezpodstawnie odstąpił od przesłuchania Wójta Gminy S. , nie pytając jej o zgodę na pominięcie tego dowodu . Tymczasem tym dowodem mogłyby zostać wyświetlone okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy , a dotyczące rzeczywistej woli stron przy zawieraniu umowy oraz charakteru składanych dokumentów w celu uzupełnienia sprawozdania końcowego .

W odpowiedzi na apelację strony pozwanej , strona powodowa Gmina S. wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego .

Na uzasadnienie swojego stanowiska strona powodowa podała , iż zupełnie bezprzedmiotowe są wywody strony pozwanej w kwestii wykładni oświadczeń woli , albowiem umowa została zawarta zgodnie z ramowym wzorem dotyczącym realizacji zadania publicznego .

Strona powodowa podniosła również , iż strona pozwana nie przedłożyła sprawozdania końcowego . Zasadniczym i obligatoryjnym elementem sprawozdania była bowiem część obejmująca sprawozdanie z wykonania wydatków . Tego zaś elementu złożone przez stronę pozwaną sprawozdanie nie zawierało .

Co się zaś tyczy dowodów , których bezzasadne pominięcie zarzucała apelacja, to zdaniem Gminy S. nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy .

Sąd Okręgowy rozważył , co następuje :

Apelacja strony pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie .

Na wstępie należy podnieść , iż niezasadne są zarzuty apelacji dotyczące pominięcia przez Sąd I instancji środków dowodowych zgłoszonych dla wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy .

Wbrew zastrzeżeniom strony skarżącej Sąd I instancji - stosownie do treści art. 233 § 1 k.p.c. - rozważył w sposób wszechstronny zebrany w sprawie materiał dowodowy , w tym między innymi dokumenty stanowiące korespondencję pomiędzy stronami związaną z wykonaniem umowy z dnia 13 czerwca 2011 roku . Istotne dla sprawy dokumenty zostały powołane przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w części zawierającej ustalenia faktyczne .

Rzeczywiście , Sąd I instancji czyniąc ustalenia faktyczne nie powołał się na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w B. z dnia 31 stycznia 2012 roku , jednakże należy zgodzić się z Sądem Rejonowym , że nie był to dokument istotny dla wydania prawidłowego rozstrzygnięcia . Sąd I instancji powyższym orzeczeniem nie był w żadnym razie związany i miał obowiązek na gruncie okoliczności tej konkretnej sprawy ocenić , czy zaistniały przesłanki z § 9 umowy do naliczenia przez stronę powodową kary umownej . Taką ocenę Sąd I instancji przeprowadził , o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części uzasadnienia.

Sąd I instancji nie naruszył również przepisów prawa procesowego , nie przeprowadzając dowodu z przesłuchania Wójta Gminy S. . Chociaż strona skarżąca wskazuje na pominięcie dowodu z zeznań świadka , to jednak Wójt Gminy S. mógł zostać przesłuchany w toku niniejszego postępowania wyłącznie w charakterze strony . Jak wiadomo dowód z przesłuchania stron ma charakter subsydiarny i stanowi jedynie formę uzupełnienia postępowania dowodowego

w wypadku , gdy pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy

(art. 299 k.p.c.) . Oznacza to , że kompetencje Sądu wynikające z treści art. 299 k.p.c. nie mają charakteru bezwzględnie obowiązku , lecz aktualizują się one jedynie wówczas , gdy Sąd uzna , że dotychczasowe rezultaty przeprowadzonego postępowania dowodowego nie prowadzą do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy . W związku z tym naruszenie przepisu art. 299 k.p.c. może mieć miejsce jedynie wtedy , gdy nieprzesłuchanie stron – pomimo zgłoszenia takiego wniosku przez jedną z nich albo nawet bez takiego wniosku (art. 232 zd. 2 k.p.c.) – mogło wpłynąć na wynik sprawy , rozumiany jako niewyjaśnienie wszystkich istotnych i spornych okoliczności , albo gdy dowód z przesłuchania stron był jedynym dowodem jakim Sąd dysponował (zob. wyrok Sądu Naj. z dnia 18 lutego 201 roku ,

II CSK 369/09 , Lex nr 570129 , wyrok Sądu Naj. z dnia 26 lipca 2011 roku , I UK 29/11 , Lex nr 1026622 oraz wyrok Sądu Naj. z dnia 18 kwietnia 2012 roku , II PK 197/11 , Lex nr 1216857) .

W rozpoznawanym przypadku dowody z dokumentów pozwalały na dostateczne wyjaśnienie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia . Sąd Rejonowy nie musiał więc korzystać z dowodu z przesłuchania stron, w tym dowodu z przesłuchania Wójta Gminy S. . Z uzasadnienia środka odwoławczego nie wynika zresztą jaki wpływ na wynik sprawy miało nieprzeprowadzenie dowodu

z przesłuchania stron , w tym Wójta Gminy S. .

Uznając zatem zarzuty apelacji wymierzone w podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia za bezzasadne , Sąd Okręgowy podzielając ustalenia faktyczne Sądu I instancji przyjął je za własne .

W stanie sprawy zaprezentowanym przez Sąd Rejonowy nie doszło również do naruszenia przepisów prawa materialnego , w tym powołanego w apelacji przepisu art. 65 k.c.

Ma oczywiście rację strona skarżąca , że wykładnia umów powinna w pierwszym rzędzie uwzględniać rzeczywistą wolę stron zawierających umowę . Odtworzenie tej woli wymaga zbadania nie tylko konkretnego postanowienia umowy , ale analizy jej całości , jak również uwzględnienia tzw. kontekstu sytuacyjnego , tj. oświadczeń i zachowań stron przed zawarciem umowy , w jej trakcie oraz w okresie późniejszym . Dokonywana w taki sposób wykładnia postanowień umowy nie może jednak prowadzić do rezultatów , które byłyby w sposób oczywisty sprzeczne

z utrwalonym na piśmie brzmieniem umowy (zob. wyrok Sądu Naj. z dnia 16 stycznia 2013 roku , II CSK 302/12, Lex nr 1288635 , wyrok Sądu Naj. z dnia 6 lutego 2013 roku , V CSK 162/12 , lex nr 1299213 oraz wyrok Sądu Apel. w Warszawie z dnia 25 stycznia 2008 roku , VI ACa 740/07 , lex nr 837766) .

I tak Sąd I instancji nie mógł przyjąć , że rzeczywistą wolą stron nie było objęte zastrzeżenie kary umownej na wypadek niezłożenia sprawozdania końcowego w terminie , tylko z tego powodu , że w innych tego typu umowach zawieranych przez stronę pozwaną z innymi podmiotami z takiego zapisu rezygnowano .

W § 9 umowy zostały bowiem szczegółowo określone obowiązki strony pozwanej w zakresie dostarczenia sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego , termin złożenia tegoż sprawozdania i wreszcie znalazło się tam zastrzeżenie kary umownej na wypadek niezłożenia sprawozdania w terminie, pomimo pisemnego wezwania zleceniobiorcy do jego złożenia .

Sąd I instancji dokonał prawidłowej wykładni poszczególnych postanowień umowy , tj. § 9 umowy odnoszącego się do zastrzeżenia kary umownej na wypadek niezłożenia sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego w terminie . Przede wszystkim prawidłowo Sąd Rejonowy zinterpretował pojęcie sprawozdania końcowego , którego niezłożenie w terminie pomimo wezwania skutkowało – zgodnie § 9 ust. 8 umowy - zapłatą kary umownej .

Z § 9 ust. 2 umowy wynika jednoznacznie , że sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego winno zostać sporządzone według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 roku w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umów dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania . Tak więc tylko przedstawienie w terminie podanym w umowie (§ 9 ust. 2 i 7 umowy) sprawozdania zawierającego wszystkie niezbędne elementy określone w podanym wzorze mogło stanowić wykonanie zobowiązania strony pozwanej polegającego na złożeniu sprawozdania końcowego . Złożenie sprawozdania , które tym wymogom nie odpowiadało (sprawozdania częściowego) nie mogło uchodzić za wykonanie zobowiązania , zwalniającego stronę pozwaną od zapłaty kary umownej .

Tak mocno akcentowana przez pozwaną kwestia możliwości żądania od strony składającej sprawozdanie dodatkowych informacji i wyjaśnień może odnosić się jedynie do sprawozdania , które zawiera wszystkie niezbędne elementy określone we wzorze (do sprawozdania kompletnego) , a istnieją wątpliwości co do zapisów i informacji w nim podanych . Stanowi o tym wprost § 9 ust. 6 umowy , w którym czytamy , że zleceniodawca ma prawo żądać , aby zleceniobiorca przedstawił w wyznaczonym terminie dodatkowe informacje i wyjaśnienia do sprawozdania , o którym mowa w ust. 1 – 2 (sprawozdania złożonego według podanego wyżej wzoru) .

W ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji , a przyjętych za własne przez Sąd Okręgowy nie można mieć wątpliwości , że strona pozwana nie dopełniła obowiązku złożenia sprawozdania końcowego w terminie 30 dni od zakończenia realizacji zadania publicznego i nie złożyła tegoż sprawozdania po wezwaniu jej przez stronę powodową . Nawet z oświadczeń samej strony pozwanej zawartych w pismach kierowanych do strony powodowej wynika , że sprawozdanie końcowe zawierające wszystkie niezbędne elementy podane we wzorze nie zostało złożone w terminie .

Strona pozwana w piśmie z dnia 28 września 2011 roku (k – 18) wystąpiła o przedłużenie terminu do złożenia sprawozdania końcowego w części ogólnej o 10 dni i uzupełnienia sprawozdania w części finansowej o kolejne 7 dni . Ponieważ sprawozdanie końcowe - zgodnie z postanowieniami umowy - nie wpłynęło do dnia 30 września 2011 roku , to strona powodowa wyznaczyła termin jego złożenia do dnia 14 października 2011 roku , zastrzegając jednocześnie w tym piśmie , że niedotrzymanie tego terminu skutkować będzie między innymi zapłatą kary umownej.

W dniu 10 października 2011 roku wpłynęło co prawda sprawozdanie , ale niekompletne . Część druga tegoż sprawozdania : „Sprawozdanie z wykonania wydatków” nie zawierała żadnych danych , a znalazła się tam jedynie adnotacja :

„ w uzupełnieniu” . Brak sprawozdania z wykonania wydatków potwierdzają kolejne pisma strony pozwanej z dnia 17 października 2011 roku (k – 39) i z dnia 28 października 2011 roku (k – 43) , w których strona pozwana zobowiązuje się do uzupełnienia sprawozdania finansowego , a w piśmie z dnia 28 października 2011 roku informuje o przesłaniu pierwszego fragmentu części finansowej .

Jeśli więc by nawet przyjąć , że strona pozwana ostatecznie uzupełniła sprawozdanie w części finansowej w listopadzie 2011 roku , to i tak istniały podstawy do naliczenia kary umownej . Jak już bowiem wcześniej sygnalizowano strona pozwana zobowiązana była do złożenia sprawozdania końcowego do dnia 30 września 2011 roku . Skoro w tym terminie sprawozdanie nie zostało złożone , to

z kolei obowiązkiem strony powodowej było wezwać stronę pozwaną do przedstawienia sprawozdania . Tego wymogu strona powodowa dopełniła , bowiem pismem z dnia 5 października 2011 roku wezwała stronę pozwaną do złożenia sprawozdania w terminie do dnia 14 października 2011 roku . Do dnia 14 października 2011 roku strona pozwana zdołała przedłożyć jedynie niekompletne sprawozdanie , bez sprawozdania z wykonania wydatków , a niewątpliwie ta część należała do istotnych elementów sprawozdania i została określona we wzorze stanowiącym załącznik nr 3 .

Już po upływie terminu określonego w piśmie z dnia 5 października 2011 roku były podstawy do naliczenia kary umownej . Strona powodowa wyznaczyła jednak drugi termin do uzupełnienia sprawozdania - do dnia 4 listopada 2011 roku - (zob. pismo z dnia 26 października 2011 roku , k – 41) , który również nie został dotrzymany .

Uzupełnienie sprawozdania po upływie wyznaczonych terminów nie mogło zwalniać strony pozwanej od zapłaty kary umownej .

Wskazane w rozważaniach powody zadecydowały więc o oddaleniu apelacji strony pozwanej na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. , które to koszty obejmowały wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika ustalone w oparciu o § 6 pkt 2 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.